

Đời sống tu tập của người cư sĩ theo tinh thần Phật dạy

Thích Thiện Bảo

<http://www.buddhistedu.org/viet/van-hoa-giao-duc/giao-duc-phat-giao/541-doi-song-tu-tap-cua-nguoi-cu-si-theo-tinh-than-phat-day->

...

Một lần, cư sĩ Dighajanu đến thưa với Đức Phật: "Bạch Thế Tôn, chúng con là những người cư sĩ bình thường, sống đời sống gia đình với vợ con. Xin Thế Tôn dạy cho chúng con sống như thế nào để được hạnh phúc trong hiện tại và cả sau này". Đức Phật dạy rằng: "Có bốn điều có thể giúp hành giả được sống hạnh phúc. Có bốn loại hạnh phúc vật chất mà người tại gia cư sĩ có thể thọ hưởng, thỉnh thoảng và tùy cơ hội, là: hạnh phúc được có vật sở hữu, hạnh phúc được có tài sản,

hạnh phúc không nợ nần và hạnh phúc không bị khiển trách".

Điều đáng lưu ý là mặc dầu ba loại hạnh phúc đầu tiên đều liên quan đến điều kiện kinh tế, nhưng Đức Phật nhắc nhở người Phật tử rằng hạnh phúc về của cải, kinh tế chỉ bằng một phần mười sáu của hạnh phúc tinh thần, do sống một cuộc đời trong sạch, không tội lỗi.

Từ góc nhìn này, ta có thể thấy rằng Đức Phật coi trọng việc ổn định tài chánh như là một điều kiện căn bản tạo nên hạnh phúc cho con người, nhưng Ngài không xem việc làm ra của cải là cần và đúng nếu nó được thiết lập trên một nền móng thiếu đạo đức và tâm linh, bởi nó sẽ gây mất cân bằng trong đời sống người cư sĩ tại gia.

Trên cơ sở tuệ giác, Phật giáo không cho rằng của cải vật chất là cứu cánh của cuộc đời, nhưng Phật giáo nhìn nhận rằng con người cần phải có các điều kiện vật chất tối thiểu để có thể thành công trong

đời sống tâm linh. Có rất nhiều pháp thoại về các đề tài này rải rác trong các kinh điển. Ví như trong kinh Chuyển Luân Thánh Vương (Cakkavattishihanada, Trường Bộ, 26), Đức Phật cũng nêu rõ cái nghèo là nguồn gốc của thói vô đạo đức và tội lỗi như trộm cắp, dối trá, bạo động, hằn thù, độc ác. Không thể dùng các biện pháp hình luật mà có thể làm cho con người tránh xa tội phạm; theo quan điểm Phật giáo, muốn xóa bỏ tệ nạn xã hội, thì các điều kiện về kinh tế, an sinh xã hội của người dân cần phải được cải thiện.

Lại nữa, Đức Phật luôn nhấn mạnh hạnh phúc của con người phải được xây dựng trên nền tảng đạo đức phù hợp với hoàn cảnh thực tế mà con người đang sống. Ngài đã từng chi tiết hóa sinh hoạt hàng ngày trong khi dạy chàng thanh niên Sigala rằng, anh ta hãy nên chi tiêu khoảng $\frac{1}{4}$ số tiền kiếm được, kinh doanh $\frac{1}{2}$ và để dành $\frac{1}{4}$ còn lại làm tài sản dự

phòng, cho thấy mỗi quan tâm đặc biệt của Ngài đối với thành phần Phật tử tại gia.

Đa số các bài Pháp liên quan đến Phật tử tại gia là do Đức Phật giảng cho cư sĩ Anathapindika (Cấp-cô-độc). Có một lần, khi thuyết giảng về pháp bố thí, Ngài dạy: "Dâng cúng đến chư Tăng hay Đức Phật tạo rất nhiều phước báu. Nhưng kiến thiết tu viện, giúp chư Tỷ-kheo có chỗ tu hành càng được nhiều phước báu hơn. Càng nhiều phước hơn xây cất tu viện là quy y Tam bảo. Càng nhiều phước hơn quy y Tam bảo là hành trì Ngũ giới. Càng nhiều phước báu hơn trì giới là hành thiền một lúc về tâm Từ. Và cuối cùng, hơn tất cả các phước báu, là phát triển sự chứng ngộ tính cách vô thường của vạn hữu".

Nhiều người hiểu sai rằng Phật giáo chỉ tuyên thuyết về những lý tưởng xa vời, tuyệt đối và các tư tưởng triết học cao siêu mà bỏ qua những vấn đề về đời sống

kinh tế xã hội. Thực ra, Đức Phật luôn lý giải tường tận về chân hạnh phúc của con người, theo đó hạnh phúc không thể có được nếu không dựa vào một cuộc sống trong sạch, có đạo đức và giới luật. Rải rác trong rất nhiều pháp thoại, kinh điển được lưu truyền đến nay, từ những lời dạy thiết thực của Đức Phật, giới cư sĩ nam nữ tại gia sống đời sống gia đình bình thường nhưng vẫn có thể tu tập, hành trì và đạt được giải thoát, chứng ngộ.